

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 762/2022
03.04.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник др Енике Вег, адвокат из ..., против тужене Основне школе „Филип Вишњић“ из Моровића, чији је пуномоћник Бранибор Јовичић, адвокат из ..., ради поништаја решења, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1651/21 од 05.10.2021. године, у седници одржаној 03.04.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1651/21 од 05.10.2021. године тако што се одбија жалба тужиље и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Шиду П1 49/20 од 26.03.2021. године и одбија захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој накнади трошкове поступка по ревизији у износу од 33.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправке ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Шиду П1 49/20 од 26.03.2021. године, одбијен је, као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се поништи као незаконито решење о отказу Уговора о раду број ../20 од 19.04.2020. године и одлука Школског одбора број ../20 од 27.05.2020. године, да са тужиљом закључи уговор о раду на одређено време од дана престанка радног односа до дана укидања ванредног стања тј. од 19.04.2020. године до 06.05.2020. године, те да тужиљу пријави код надлежног органа обавезног социјалног осигурања за означени период, као и захтев за накнаду трошкова парничног поступка са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1651/21 од 05.10.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда тако што је усвојен тужбени захтев и поништено решење о отказу уговора о раду број ../20 од 19.04.2020. године и

одлука Школског одбора број ../20 од 27.05.2020. године, а тужена обавезана да са тужиљом закључи уговор о раду на одређено време од дана престанка радног односа до дана укидања ванредног стања, тј. од 19.04.2020. године до 06.05.2020. године, да тужиљу пријави код надлежног органа обавезног социјалног осигурања за наведени период, као и да јој накнади трошкове парничног поступка у износу од 70.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 33.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20) и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је била у радном односу код тужене на одређено време. Тужиља је у периоду од 01.12.2014. до 01.09.2016. године закључила са туженом више сукцесивних уговора о раду на одређено време за обављање послова наставника Дана 01.09.2018. године тужиља је засновала радни однос код тужене до преузимања запосленог, односно до коначности одлуке о избору кандидата по конкурс за пријем у радни однос на неодређено време, а најкасније до 31.08.2019. године. Анексом уговора о раду од 04.09.2018. године измењен је уговор о раду од 03.09.2018. године у тачки 2. и утврђено да радни однос тужиље на одређено време траје од 01.09.2018. године до истека права на коришћење права на одсуство сагласно одредби члана 187. став 2. тачка 1. Закона о раду. Тужиљи је решењем од 03.05.2019. године одобрено одсуство у укупном трајању од 365 дана због породилског одсуства и одсуства са рада ради неге детета. Директор тужене је 19.04.2020. године донео решење о отказу уговора о раду на одређено време на основу којег је тужиљи истог дана престао радни због истека рока на који је заснован. Школски одбор тужене је Одлуком од 27.05.2020. године одбио жалбу тужиље коју је уложила против решења о отказу уговора о раду.

Влада Републике Србије је на седници одржаној 15.03.2020. године донела Одлуку о обустави извођења наставе у високошколским установама, средњим и основним школама и редовног рада установа предшколског васпитања и образовања број 05-532504/2020 на основу које је Министарство просвете, науке и технолошког развоја путем школских управа упутило инструкције свим школама са упутствима за примену ове одлуке у којој се наводи да ће запосленима који су у радном односу на одређено време, а којима истиче рок на који су примљени школа продужити радни однос на одређено време, осим у случају повратка запосленог кога замењују.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев налазећи да је тужиљи радни однос престао у складу са законом.

Тужена је Анексом уговора о раду од 03.09.2018.године тужилји продужила радни однос на одређено време до истека права на коришћење права на одсуство у складу са чланом 187. став 1. и 2. Закона о раду, сматрајући да тужилји за време трудноће, породилског одсуства, одсуства са рада ради посебне неге детета не може на законит начин да откаже уговор о раду, због чега је оспореним решењем тужилји отказала уговор о раду на одређено време 19.04.2020.године када јој је истекло право на одсуство са рада ради посебне неге детета. Инструкција коју је Министарство просвете, науке и технолошког развоја путем школских управа упутило основним и средњим школама са детаљним упутством за примену Одлуке Владе РС о обустави извођења наставе у високошколским установама, средњим и основним школама и редовног рада установа предшколског васпитања није обавезујућа за тужену као послодавца, јер послодавац у зависности од околности рада организује послове, а тужена је, у периоду одсуства тужилје у радни однос на одређено време морала да прими другог наставника ... како би се настава реализовала. Стога оспорено решење тужене од 19.04.2020.године и одлука школског одбора од 27.05.2020.године нису незаконити. Код изложеног, одбијен је и тужбени захтев да се обавезе тужена да са тужилјом закључи уговор о раду на одређено време, као и захтев да тужилју пријави код надлежних органа обавезног социјалног осигурања.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев, налазећи да су оспорено решење о отказу уговора о раду тужилји и одлука школског одбора незаконити јер су донети супротно обавезујућем упутству министарста. У надлежности Министарства просвете, науке и технолошког развоја је организовање образовно-васпитног рада у школама те су инструкције Министарства упућене школама путем школских управа које садрже упутство за примену Одлука Владе РС од 15.03.2020.године, по налажењу другостепеног суда, обавезујућег карактера, а не дискреционо право тужене. Стога је тужена била у обавези да спроведе упутство Министарства којим је утврђено да ће запосленима који су у радном односу на одређено време, а којима истиче рок на који су примљени школа продужити радни однос на одређено време, осим у случају повратка запосленог кога замењују. То значи да је тужилји као запосленој на одређено време по истеку рока на који је примљена, односно по истеку породилског одсуства 19.04.2020. године (дакле у току ванредног стања и важења Одлуке о обустави извођења наставе у високошколским установама, средњим и основним школама и редовног рада установа предшколског васпитања и образовања) требало продужити радни однос на одређено време, а не запосленом који је замењивао тужилју. Другостепени суд је оценио да тужилја није имала правни интерес за постављање тужбеног захтева у делу који се односи на закључење уговора о раду на одређено време и пријављивање код надлежног органа обавезног социјалног осигурања, али је и у наведеном делу одлучио у меритуму и усвојио тужбени захтев имајући у виду фазу у којој се поступак налази, те да је тужилја постављањем наведених захтева имала намеру да оствари право на накнаду штете у виду изгубљене зараде и уплату доприноса.

По оцени Врховног суда становиште другостепеног суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према оспореном решењу о отказу уговора о раду на одређено време од 19.04.2020. године, тужилји запосленој код тужене је на основу члана 175. тачка 1. Закона о раду престао радни однос 19.04.2020. године због истека рока на који је

заснован. Одлуком тужене од 27.05.2020. године одбијена је жалба тужиље поднета на предметно решење о отказу уговора о раду.

Наиме, према члану 175. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 24/05...75/14) радни однос заснован на одређено време престаје истеком рока на који је заснован. Послодавац стога није у обавези да донесе решење о престанку радног односа због истека рока на који је закључен уговор о раду, па решење које се донесе у таквој ситуацији има декларативни карактер. Према анексу уговора о раду од 04.09.2018. године тужиља је радни однос на одређено време засновала закључно са истеком права на коришћење права на одсуство у складу са чланом 187 став 1 и 2 Закона о раду. Тужиљи је 19.04.2020. године престало право на одсуство са рада ради посебне неге детета, па јој је истог дана у складу са наведеном законском одредбом престао радни однос истеком времена на који је закључен уговор о раду. Код изложеног, оспорено решење о отказу уговора о раду није незаконито, као ни предметна одлука тужене, како погрешно сматра другостепени суд.

Дакле, како је радни однос тужиље заснован на одређено време, по самом закону, престао истеком рока на који ја заснован, исти, супротно налажењу другостепеног суда није могао бити продужен до истека ванредног стања. Наиме, Министарство просвете, науке и технолошког развоја поводом Уредбе о мерама за време ванредног стања („Службени гласник РС“ број 31/20) и Одлуке Владе РС о обустави извођења наставе у високошколским установама, средњим и основним школама и редовног рада установа предшколског васпитања и образовања од 15.03.2020. године упутило је инструкцију основним и средњим школама која се односи на продужење радног односа запосленима на одређено време. Међутим, наведеном инструкцијом надлежног министарства нису дерогиране одредбе Закона о раду које се односе на престанак радног односа истеком рока на који је заснован, па је тужиљи како је напред наведено радни однос престао истеком рока на који ја заснован. Стога је, по налажењу Врховног суда правилно првостепеном пресудом одбијен тужбени захтев тужиље за поништај оспореног решења и одлуке.

Како наведено решење и одлука тужене нису незаконите, неоснован је и тужбени захтев који се односи на закључење уговора о раду на одређено време и пријаву надлежним органима обавезног социјалног осигурања, имајући у виду и да се права због незаконитог престанка радног односа у складу са чланом 191 Закона о раду остварују враћањем на рад, накнадом штете у висини изгубљене зараде и уплатом доприноса за обавезно социјално осигурање за период у коме запослени није радио.

Код изложеног поводом ревизије тужене преиначена је побиијана другостепена пресуда и одбијена жалба тужиље. Стога је другостепена пресуда преиначена и у погледу одлуке о трошковима, тако што је потврђена и одлука о трошковима првостепеног поступка и одбијен захтев тужиље да се обавезе тужена да јој накнади трошкове поступка.

Из изложених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу првом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1, 154. и 163. став 2. Закона о парничном поступку

припадају опредељени трошкови ревизијског поступка на име састава ревизије у износу од 33.000,00 динара, према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ових парничних радњи.

Из изложених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 165. став 2. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Драгана Маринковић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**